

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 98/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Silviou Benhatchi, Floriánska 16, Košice, proti postupu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní sp. zn. VII/2 Gv 13/08 a postupu Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 1T/1/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 1T/1/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice I **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 1T/1/2019 **k o n a ť** bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **5 000 eur**, ktoré mu **j e p o v i n n ý** zaplatiť Okresný súd Košice I do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. februára 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhol okresnému súdu v namietanom konaní

zakázat' pokračovať v porušovaní jeho uvedených práv, priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi a ďalším 18-tim osobám bolo uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru zo 17. januára 2008 vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin podvodu vo forme spolupáchateľstva podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) v spojení s § 20 Trestného zákona (ďalej len „TZ“). Trom osobám bolo vznesené obvinenie aj pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona. Po skončení vyšetrovania bola zo strany prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) 11. októbra 2011 na sťažovateľa a ďalšie osoby podaná obžaloba na Špecializovanom trestnom súde, ktorý uznesením z 11. januára 2012 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. mája 2012 postúpil vec na prejednanie okresnému súdu s odôvodnením, že z dosiaľ vykonaného vyšetrovania a dokazovania nebola zistená existencia zločineckej skupiny.

3. Obžaloba z 11. októbra 2011 bola okresnému súdu postúpená 11. júla 2012. Na hlavnom pojednávaní konanom 11. marca 2019 bola trestná vec sťažovateľa vylúčená na samostatné konanie a 11. júla 2022 došlo k zmene zákonného sudcu (predsedu senátu). Z dôvodu tejto zmeny bolo potrebné celé vykonané dokazovanie zopakovať. V súčasnosti je vec vedená v namietanom konaní, pričom do podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci meritórne rozhodnuté.

II.

4. Sťažovateľ namieta, že trestné konanie trvá viac ako 14 rokov, prípravné konanie trvalo takmer 3 roky a 9 mesiacov, čím došlo k nerešpektovaniu § 209 ods. 2 a ods. 3 Trestného poriadku (ďalej len „TP“) upravujúceho dĺžku vyšetrovania pri obzvlášť závažných zločinoch. Prokurátorovi úradu špeciálnej prokuratúry vytyka, že nevykonával dozor v prípravnom konaní efektívne, s poukazom na to, že v trestnom spise sa nenachádza jeho pokyn na urýchlenie prípravného konania alebo odstránenie prierahov v konaní. Tiež mu vytyka nesústredujúcu činnosť v rámci vykonávania dozoru nad zachovaním zákonnosti v prípravnom konaní s poukazom na neexistenciu zločineckej skupiny, čo podľa jeho názoru malo za následok podanie obžaloby na nepríslušnom súde, a tým celkové predĺženie trestného konania. Vo vzťahu k okresnému súdu uvádza, že namietané konanie trvá viac ako 10 rokov, čo je podľa jeho názoru zapríčinené tým, že už trikrát došlo k zopakovaniu dokazovania z dôvodu zmien v zložení senátu.

III.

5. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 98/2023 z 2. marca 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti postupu úradu špeciálnej prokuratúry a postupu okresného súdu v namietaných konaniach na ďalšie konanie. Ústavná sťažnosť v časti postupu vyšetrovateľa Policajného zboru bola odmietnutá pre jej neprípustnosť. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

6. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) považuje podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľa za neopodstatnenú. S poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu uviedla, že v čase podania ústavnej sťažnosti sa trestná vec sťažovateľa nachádzala v konaní pred súdom, a tak zo strany úradu špeciálnej prokuratúry nedochádza v súčasnej dobe k zásahu do uplatnených práv sťažovateľa. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti v stanovenej lehote nevyjadril.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníka (II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00).

8. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach vyslovil, že základné právo na konanie bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni po začatí trestného stíhania, keď sa občan stáva účastníkom tohto konania buď ako obvinený, alebo poškodený (pozri tiež III. ÚS 422/2022). Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného (rozsudok ESLP z 25. 6. 1987 vo veci Bagetta proti Taliansku).

9. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zřejmé, že v rámci prípravného konania došlo k vzneseniu obvinení 19 osobám pre skutky právne kvalifikované ako obzvlášť závažný zločin podvodu vo forme spolupáchateľstva podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) v spojení s § 20 TZ, z nich niektorým aj pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 TZ. Po podaní obžaloby a postúpeníu veci príslušnému okresnému súdu zo strany Špecializovaného trestného súdu z dôvodu nepreukázania existencie zločineckej skupiny bola trestná vec sťažovateľa v konaní na okresnom súde vylúčená na samostatné konanie. Z pohľadu ústavného súdu vo vzťahu k sťažovateľovi nejde o konanie, ktoré by sa svojou zložitou hmotnoprávnou alebo procesnoprávnou hľadiskou vymykalo agende štandardne rozhodovanej okresným súdom.

10. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v namietanom konaní, ústavný súd nezistil, že by svojím správaním prispel k doterajšej dĺžke namietaného konania.

11. Ústavný súd tiež berie do úvahy pri rozhodovaní o sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, aj dĺžku prípravného konania od vydania uznesenia o vznesení obvinenia do podania obžaloby, resp. iného spôsobu ukončenia prípravného konania (II. ÚS 195/05, III. ÚS 332/2021). Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie 17. januára 2008.

12. V rámci preskúmania namietaných konaní ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu (resp. orgánu verejnej moci), ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (III. ÚS 61/2023).

IV.1. K postupu úradu špeciálnej prokuratúry v namietanom konaní:

13. Pred samotným hodnotením postupu úradu špeciálnej prokuratúry v namietanom konaní sa musí ústavný súd najskôr vysporiadať s argumentáciou generálnej prokuratúry obsiahnutou vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti (bod 6 tohto nálezu). Generálna prokuratúra poukázala na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej „*Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, in. ÚS 41/07, II ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, U. ÚS 214/08) dlhodobo prezentuje právny záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď porušenie práva označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade úradom špeciálnej prokuratúry) ešte pretrváva (napr. I ÚS 22/01, L ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď bola podaná sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádzalo k namietanému porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmieta ako zjavne neopodstatnenú bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (napr. II ÚS 12/01, IV ÚS 32/03, III ÚS 265/07, III ÚS 306/08 IV ÚS 159/2021).*“.

14. Ústavný súd konštatuje, že uvedená judikatúra je aplikovateľná v prípadoch, v ktorých došlo k právoplatnému skončeniu veci, a tým k nastoleniu právnej istoty účastníkov konania. Ústavný súd prisvedčuje tvrdeniu generálnej prokuratúry, že vec sa v čase podania ústavnej sťažnosti nachádzala vo fáze súdneho konania a že podaním obžaloby zo strany prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry došlo k skončeniu prípravného konania. Ústavný súd však uvádza, že aj keď sa trestná vec sťažovateľa v čase podania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti nachádzala v štádiu súdneho konania, stále nie je vylúčená možnosť, že vec bude vrátená prokurátorovi späť do prípravného konania [§ 244 ods. 1 písm. h) TP alebo § 279 ods. 1 TP], čím by sa štádium prípravného konania mohlo opätovne otvoriť. Záležitosť sťažovateľa nie je možné označiť vo vzťahu ku generálnej prokuratúre ako absolútne uzavretú. Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd nepovažuje námietku generálnej prokuratúry vo vzťahu k preskúmvanej veci za dôvodnú.

15. Sťažnostná argumentácia vo vzťahu k postupu úradu špeciálnej prokuratúry v namietanom konaní obsiahnutá v ústavnej sťažnosti spočíva v (i) nerešpektovaní ustanovenia § 209 ods. 2 a 3 TP upravujúceho lehotu vyšetrovania pri obzvlášť závažných zločinoch a (ii) neefektívnom a nesústredenom vykonávaní dozoru zo strany prokurátora vo vzťahu k dĺžke prípravného konania a (ne)existencii zločineckej skupiny.

16. Z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že k vzneseniu obvinenia a začatiu trestného stíhania došlo súčasne uznesením zo 17. januára 2008 a k podaniu obžaloby na Špecializovaný trestný súd došlo 11. októbra 2011.

17. Podľa § 209 ods. 2 TP vyšetrovanie obzvlášť závažných zločinov je potrebné skončiť do 6 mesiacov od vznesenia obvinenia.

18. K argumentácii sťažovateľa o prieťahoch v prípravnom konaní z dôvodu nedodržania lehoty podľa § 209 ods. 2 TP ústavný súd uvádza, že ide o lehotu poriadkovú (IV. ÚS 41/2021, II. ÚS 594/2021). Ústavný súd tiež v uznesení č. k. I. ÚS 280/2020 uviedol, že izolovaný poukaz na nedodržanie lehoty podľa § 209 ods. 2 TP nemožno považovať za dostatočný, a to zvlášť vtedy, ak samotná zákonná úprava v § 209 ods. 3 TP s jej nedodržaním „počíta“ a upravuje s tým spojený ďalší postup orgánov činných v trestnom konaní. Ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že trestné stíhanie bolo vedené proti 19 osobám, a tak je ústavne akceptovateľné, ak prípravné konanie trvá dlhší čas z dôvodu rozsiahlejšieho dokazovania. K námietke o nesústreďenej činnosti dozoru prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry týkajúcej sa (ne)existencie zločineckej skupiny ústavný súd uvádza, že obdobie deviatich mesiacov, v rámci ktorých bolo rozhodované zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o sťažnosti prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu o postúpení veci okresnému súdu a v rámci ktorých tiež došlo k samotnému postúpeniu veci okresnému súdu, považuje za ústavne udržateľné.

19. Ústavný súd tiež poznamenáva, že čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je aplikovateľný vo vzťahu k namietanému postupu úradu špeciálnej prokuratúry z dôvodu, že absentuje jeho vecné opodstatnenie v prípade postupu a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní. Uvedený článok sa týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom, a nie v konaní pred iným orgánom verejnej moci (III. ÚS 206/06, III. ÚS 2/09, II. ÚS 494/2014, IV. ÚS 132/2020, IV. ÚS 185/2023).

IV.2. K postupu okresného súdu v namietanom konaní:

20. Doterajšia dĺžka namietaného konania na okresnom súde ku dňu podania ústavnej sťažnosti predstavujúca takmer jedenásť rokov (postúpenie obžaloby 11. júla 2012) sama osebe postačuje na konštatovanie neprimeranej dĺžky súdneho konania, keďže s ohľadom na nariadený termín hlavného pojednávania na 20. jún 2023 bez rozhodnutia vo veci samej (hlavné pojednávanie bez rozhodnutia) indikuje, že vo veci nebude rozhodnuté v dohľadnej dobe. Ústavný súd pripomína, že základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán. Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 TP.

21. V okolnostiach preskúmvanej veci je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné, aby namietané konanie na okresnom súde, obzvlášť ak ide o trestné konanie, nebolo po takmer jedenástich rokoch právoplatne skončené (pozri tiež III. ÚS 520/2022, III. ÚS 61/2023). Vzhľadom na dĺžku namietaného konania a povahu daného prípadu v spojení s nečinnosťou okresného súdu ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na konštatovanie porušenia uvedených práv sťažovateľa, ako aj na skutočnosť, že namietané konanie na okresnom súde nebolo dosiaľ právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde vo veci konať.

V.

22. Sťažovateľ v prípade vyhovenia ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľa bola nečinnosť, nesústredená a neefektívna činnosť okresného súdu. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania na okresnom súde s prihliadnutím aj na dĺžku prípravného konania, správanie sťažovateľa, význam konania pre sťažovateľa a postup okresného súdu bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 5 000 eur. Vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.

23. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 442,38 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu